

מסורת הש"ס

אור לארבעה עשר

פרק ראשון פסחים

יא.

עין משפט
נר מצוה

פ א מ"י פ"ה מה' שנת ה'כ"ב י"ב סגנו
לפון ש"ס טו"ש"ע א"ח ס"י
רפס ספ"ג 6:
פ ב מ"י פ"י מהלכות
שנת ה'כ"ב ג סגנו
לפון ש"ס טו"ש"ע א"ח ס"י
ש"ז ספ"ג 7:
פ ג מ"י פ"ב מהלכות
בסורות ה' י"ג סגנו
לפון שגט טו"ש"ע י"ד ס"י
ש"ז ספ"ג 1:

לעזי רש"י

קרוי"ל מנורה.
בסורות ה' י"ג סגנו
לפון שגט טו"ש"ע י"ד ס"י
ש"ז ספ"ג 1:

מוסף תוספות

א ג"ל. דהא איכא מילי
טובי בקישים. מוס' שאנן.
ב [ו] וקא' התם ליכא
פסידא. מ' ה'ר"ן.
ג. דמשום עילי רגליה
ליכא פסידא. ש"ד. דר"י.
היה אדר' יהודה. ש"ס.
ו. דהא ו' יהודה גופי'
קשייה בחבל גרדי
וכ"ש דאיכא למישרי
בפונדא או פסיקא. ש"ס.
ז. לא קאי אפונדא או
פסיקא אלא. ש"ס. ז. אפי"ג
דברדלי מיניה. ש"ס
ח. אלא לא גזר ר"מ.
ט. מוס' ה'ר"ש. ט. דשטא
ימות הבכור. מוס' ר"פ.

רבינו הגנאל

שלא ברצון חכמים דברי
ר' מאיר. ו' יהודה אומר
ברצון חכמים וזו עושין.
דאלמא מתעסקין היו
בחדש בזמן איסורו. ולא
גזר ר' יהודה שמא יאכל
ממנו. ופריך רבא שאני
חדש הואיל ולא התירו
בחקמים לצדור דבריו אלא
במסוק. כדמתיב וקטפת
מלילות. וזכר הוא כי אסור
לאכול מן החדש. וכן
במלכות לא התירו לו
לטעות אלא ברחם של ד',
והקדשה ע"ג נפה. כיון
דהוה לו חני שנינו אתי
לדבר ולאימנועי.
ואקשינן בית השלחין.
דחנן קוצרין בית השלחין
מאי איכא למימר. הנה
קוצרין בלא שנינו. ופריך
אביי חדש בדיל מיניה.
פירוש מובדל הוא ממנו
ממנה זמן ואינו אוכלו
אלא עד שיראה שהותר.
אבל החמץ שנינו מובדל
ממנו כלל אלא אוכלו בכל
שעה ויתראה לו כי בהיתור
עומד ויבא לאכול ממנו.
לפיכך גזר עליו. אמרינן
עלה והא קשיש ר' יהודה
אורי יהודה שנינו כאביי.
דאורי דחנינן במיתותין
לשון חכמים הוא ר'
מאיר. ודאורי דר' מאיר
אורי. אמאי בחמץ
הוא גזר ובהדש גזר. ושנינו
הנה הוא מחזר על החמץ
כדי לשרפו יאכל אותו.
לפיכך לא גזרו. אבל
החדש דלא מתעסק ביה
אבלו מתעסק ביה גזרינן
ביה. וכן אשי לפרק
שאני חדש קדמא וקלי תנן.
כלומר לא התירו לו אלא
על ידי קליה. ודחינן לה
הכי אתא בריהא דאבא כד קשר
חיצונה הוא ולא נשנע בין
החכמים.
ואקשינן
אפירוקא דאביי. וכללא

הוא דכל היכא דלא בדיל מיניה גזר ביה ר' יהודה. והתנן לא יקוב אדם שפופרת של ביצה כו'. ו' יהודה מתייר. הנה השמן
לא בדיל מיניה. ולא גזר ר' יהודה שמא יסתפק מן השמן בשפופרת של ביצה. ושנינו שאני שבת חדמי ליה. איני והא
קשירה דלי בחבל דבשבת היא וחכמים מתיירין לענבו ור' יהודה אוסר. קשיא דרבנן אדרבנן ור' יהודה אדר' יהודה. ושנינו
רבנן אוסר בשפופרת דכיון דלא מסיא אתי לאסתפוקי מיניה. דשמן בשמן מיהלף. כלומר הוראה אחרת אוכל שמן יאכל גם
הוא זה. לפיכך גזרו לעשות שפופרת על פי הנה. אבל הוראה אחרת עונב בשבת לא יקשר. דאמי למימר עלא היתה הקשירה
מותרת לא היה עונב אלא קושר. לפיכך לא גזרו בו. ור' יהודה לאו משום דגזר עניבה אטו קשירה אלא משום דסבר העניבה
קשירה מפליא היא. והא דרמינן דרבנן אדרבנן קושרין דלי בפסקיא אבל לא בחבל כו'. ור' יהודה דאמר בהדיא לא קשר
שאני של קיימא מותר. וכן הא דרמינן דר' יהודה אדר' יהודה. והנתיא בכור שאחוז דם כו'. דברים פשוטין הן.

קוצרין בית השלחין. פירש רש"י ממקום שאי אמה מציא אמה
קולר וכו' וצית השלחין וכל הנהו אע"ג דמניא צפרק
כל הקדנות (מנחות דף קה). אס הביא כשר כיון דלכתחלה לא יציא
חשנין ליה ממקום שאי אמה מציא ואין לתמוה מי איכא מידי
דמדאורייתא לכתחלה אסור וצדיענד
שרי דאיכא מילי טובא דענין שיסנה
הכתוב עליו לעבד כגון קדשים:
אבל לא גורשין. דנגדיה ליכא
פסידא אס ימתין אחר
העומר דדוקא משום פסידא המירו
קצירה שממנהרין ליקצר משאר פירות
ואי לא קצרי להו פסדי והא דשרי
רבי יהודה קמח וקלי לעיל ג' ש' לומר
משום עולי רגלים הקילו ור' מאיר
אוסר צקמא^א ושרי קצירה לקמן צפ'
מקום שנהגו (דף טו.) דקמח במילתיה
קוצרין צלון חכמים ויחינו משום
פסידא וכן פ' הקונטרס במנחות
ואס תאמר א"כ מאי פריך דילמא
הכא שרי רבי יהודה משום פסידא
אזל גבי חמץ גזרינן ויש לומר משום
מזות ציעור יש להמיר כמו משום
פסידא: **בדרך** ע"זי פונדא.
לא דוקא כוונן דלפילו לקשור
יכולה דלא מצטל ליה וצולנד שלא
יעצנו^א אחבל קאי:

ב לא היבא דבריד מיניה לא גזר ר'
יהודה. דר' מאיר אדר"מ לא
רצה להקשות דלעיל גזר גבי חדש^א
וגבי צכור לא גזר דצפרק כל פסולי
המוקדשין (בסורות לג: ושם) תניא צכור
שאחוז דם מקיין לו במקום שאין
עושין לו מוס דצדי ר' מאיר ורבי
יהודה אומר וכו' פ' משום דאיכא לשנויי
שאני צכור דאיכא פסידא^ט:
זה

כורך עליו פונדא או פסקיא ובלבד שלא יענבנו קשיא דרבי יהודה אדרבי
יהודה קשיא דרבנן אדרבנן אדרבנן לא קשיא שמן בשמן מיחלף עניבה
בקשירה לא מיחלף דרבי יהודה אדר' יהודה לא קשיא מעמא דרבי יהודה לאו
משום דגזר עניבה אטו קשירה אלא משום דקסבר עניבה גופה קשירה היא
ורמי רבנן אדרבנן דחנן קושרין דלי בפסקיא אבל לא בחבל ורבי יהודה
מתיר חבל דמאי אילימא חבל דעלמא ורבי יהודה מתיר קשר של קיימא הוא
דודאי אתי לבטולי אלא פשיטא דגרדי וגזרו רבנן חבל דגרדי אטו חבל
דעלמא אין חבל בחבל מיחלף עניבה בקשירה לא מיחלףא וכל היכא דברדלי
מיניה לא גזר רבי יהודה^ה והנתיא בכור שאחוז דם אפי' הוא מת אין מקיין לו
דם דברדי ר' יהודה וחכ"א יקיו ובלבד שלא יטיל בו מום התם מתוך שאדום בחול
על

הוא דכל היכא דלא בדיל מיניה גזר ביה ר' יהודה. והתנן לא יקוב אדם שפופרת של ביצה כו'. ו' יהודה מתייר. הנה השמן
לא בדיל מיניה. ולא גזר ר' יהודה שמא יסתפק מן השמן בשפופרת של ביצה. ושנינו שאני שבת חדמי ליה. איני והא
קשירה דלי בחבל דבשבת היא וחכמים מתיירין לענבו ור' יהודה אוסר. קשיא דרבנן אדרבנן ור' יהודה אדר' יהודה. ושנינו
רבנן אוסר בשפופרת דכיון דלא מסיא אתי לאסתפוקי מיניה. דשמן בשמן מיהלף. כלומר הוראה אחרת אוכל שמן יאכל גם
הוא זה. לפיכך גזרו לעשות שפופרת על פי הנה. אבל הוראה אחרת עונב בשבת לא יקשר. דאמי למימר עלא היתה הקשירה
מותרת לא היה עונב אלא קושר. לפיכך לא גזרו בו. ור' יהודה לאו משום דגזר עניבה אטו קשירה אלא משום דסבר העניבה
קשירה מפליא היא. והא דרמינן דרבנן אדרבנן קושרין דלי בפסקיא אבל לא בחבל כו'. ור' יהודה דאמר בהדיא לא קשר
שאני של קיימא מותר. וכן הא דרמינן דר' יהודה אדר' יהודה. והנתיא בכור שאחוז דם כו'. דברים פשוטין הן.

הוא דכל היכא דלא בדיל מיניה גזר ביה ר' יהודה. והתנן לא יקוב אדם שפופרת של ביצה כו'. ו' יהודה מתייר. הנה השמן
לא בדיל מיניה. ולא גזר ר' יהודה שמא יסתפק מן השמן בשפופרת של ביצה. ושנינו שאני שבת חדמי ליה. איני והא
קשירה דלי בחבל דבשבת היא וחכמים מתיירין לענבו ור' יהודה אוסר. קשיא דרבנן אדרבנן ור' יהודה אדר' יהודה. ושנינו
רבנן אוסר בשפופרת דכיון דלא מסיא אתי לאסתפוקי מיניה. דשמן בשמן מיהלף. כלומר הוראה אחרת אוכל שמן יאכל גם
הוא זה. לפיכך גזרו לעשות שפופרת על פי הנה. אבל הוראה אחרת עונב בשבת לא יקשר. דאמי למימר עלא היתה הקשירה
מותרת לא היה עונב אלא קושר. לפיכך לא גזרו בו. ור' יהודה לאו משום דגזר עניבה אטו קשירה אלא משום דסבר העניבה
קשירה מפליא היא. והא דרמינן דרבנן אדרבנן קושרין דלי בפסקיא אבל לא בחבל כו'. ור' יהודה דאמר בהדיא לא קשר
שאני של קיימא מותר. וכן הא דרמינן דר' יהודה אדר' יהודה. והנתיא בכור שאחוז דם כו'. דברים פשוטין הן.

שלא צלון חכמים. דאיכא למיגזר דילמא כי מעסקי ציה אחי למיכל
מיניה: ר' יהודה אומר כו' מוסר שלא הסרסה לו. קצירה כדרך
כל השנה אלא בידים קוטפין המלילות מן הקרקע דהא אסור לקצור
לפני העומר דכתיב (ויקרא כג) עומר
שהוא תחלה לקצירה וזכר הוא את
אסור החדש על ידי שינוי המעשה
והא אחי למיכל: ענינה והקדשה.
שהרי קמח מנינא דהיה בידים^ה
וכשטעמיהו והקדוהו אחי שינוי
היה שם דלא לימי למיכז לפומיה
היה שעתא: ומשנינן ענינה. לא
היו טוחנין אותו ברחים של מים אלא
ברחים של יד דהוי שינוי לזכרון: על
גבי נפה. לנד תחתון של נפה הופך
הנפה על פניה: אלא הא דסתן.
במנחות קוצרין צית השלחין כדרך
חול קודם לעומר: ועל צית העמקים.
תבואה הגדילה צין העמקים. וטעמא
מפרש התם כתוב אחד אומר^ה וקצרתם
את קצירה והבאתם אלמא מותר
לקצור קודם לעומר וכמוז אחד
אומר עומר ראשית קצירכם דמשמע
שהוא קודם לכל קציר הא כיצד
ממקום שאחיה מציא עומר אי אמה
קוצר קודם לו וממקום שאי אמה
מציא עומר אמה קוצר ותנן צפרק
כל הקדנות (מנחות פה.) אין מציאין
קולת למנחה לא מצית הוצלין ולא
מצית השלחין ולא מצית העמקים
מפני שתבואה שלהן אינה מן
המוצרים: מאי איכא למימר. התי
ליכא התם שנייאל דהא קוצרין קמחי
ובמגל ולא גזרינן דילמא אחי למיכל
ואוקמיה להאי כר' יהודה צמסכת
מנחות צפרק ר' ישמעאל (דף עה.)
מדקמחי סופא אנשי יריחו קוצרין
לפני העומר כו' ולא מיחו צידס
חכמים ואמרינן מאן שמעת ליה
דאמר מיחו ולא מיחו ר' יהודה:
חזש מנדל דילי מיניה. שהרי לא
הורגלו לאכול כל השנה ואין למודין
לפשוט יד להושיט לפיהם אצל חמץ
למודין הן צדך כל השנה: דרבנן
אדרבנן לא קשיא. צממיה. דלא משנית
דבמתינן ר' יהודה והא דרבנן נמי קשיא
צלון חכמים דמשמע דגזר ר' מאיר
דהא מצני פלוגמיה דילמא אחי
למיכל: הוא עצמו מחזר עליו לשורפו.

זו שלא יושיט לפיו הכא צדיקת חמץ ליכא למיגזר דהוא עצמו כל עסקו זה בחמץ אינו אלא מחזר עליו לשורפו אין לך זכרון לאיסור גדול
מזה: ומיכל קא איני מיניה. צממיה: קמח וקלי סגן. ואין אלו ראויין לאכילה: מקלי ואילן. לאחר שנתייבש צמנו אין ראוי לאכול: מעיקרא.
צעדור רך בקליות קודם שתייבש מאי איכא למימר: וזי סתמא. וזכר הוא ע"י הקיטוף דכשני רבא לעיל צית השלחין דליכא לקיטוף מאי איכא
למימר: אלא צדווא. וטעמא דרבי יהודה משום צדילי מיניה וחסן לא צדיל מיניה שרגלי פ' שם: כל נר שצמא: היינו הכלי קרוי"ש"ל:
מנטפ. טפיין דקות טעמא פסדיל מעצרת: ואפי' איש של חרס. אותה שפופרת דמאסא אפי' אסור דילמא אחי למיכל מיניה ומתא^ה הנותן
שמן לגר חייב משום מצעור והמסתפק ממנו חייב משום מכזה: ורבי יהודה מסייר. ואע"ג דשמן הכל תדירין צו. ודרבנן אדרבנן ליכא
לאקשויי דהא אוקימנא טעמא צממן משום דהוא עצמו מחזר עליו לשורפו: קשר של קיימא שהוא עשוי שלא להמירו לעולם היו אב מלאכה
במסכת שבת [קא:]: לא יאסר. דהוי קשר של קיימא אלא עונבו ולא גזר' עניבה אטו קשירה: כוונן. כריכה צעלמא: פונדא. אזור חלול:
פסיקויא. פייש"ל"א שכווכין צביצות שוקיים: שלא יעצנו. גזירה משום קשירה הואיל ועסוק צדך: קשיא דרבנן. דשפופרת אדרבנן דחבל:
שמן. זה בשמן דכל שנה מיחלף ואחי למיכילה: קושרין דלי בפסיקייא. דלאו קשר שעשוי להתקיים הוא דאינו מפסיד פסיקייא שלו צדך:
אבל לא חבצל. שמא יניחנו שם עולמית: אי נימא חבל דעלמא. שתשמישו לך ואיכא למיחש שמא יניחנו שם: חבל דגרדי. שאינו ראוי למילוי
מים ממיד ורבי יהודה מתייר ולא גזר גבי שבת דלאוקימנא טעמא דמשום חומרל דשבת פשטי אינשי מאיסורא דיליה וזוכרין לא צל דרבנן
דכא אדרבנן דעניבה קשיא: ומשנינן חבל צמל מיחלף כו'. והשמה אימרתו כולוה דרבנן גזרו כל היכא דמיחלף צין צבצת צין צבאר
איסורי הילכך חדש לפני העומר גזרו וכן צשפופרת וכן חבצל אצל ה' צממן לא משום דמחזר עליו לשורפו וצעניבה נמי לא משום דלא
מיחלפא ורבי יהודה גזר בכל מילי דלא צדילי מיניה וצמדי צדילי מיניה לא גזר הילכך צממן גזר אצל חדש צדילי מיניה וצכל הכן
דשבת משום צדילי מיניה ודקא מחזיר צעניבה משום דקסבר היא גופא קשירה היא: צנוו. אסור להטיל צו מוס ואפי' לגרוס דכמתי
מוס לא יהיה צו ויקרא צין אין לי אלא שלא יטיל צו מוס מניין שלא יגרס לו ת"ל [שם] כל מוס במסכת צי"ה (ס:): אין מקיין דם. אפי' במקום
שאינו עושה צו מוס דהיינו צכל מקום שצו אס אינו חותך ממנו ע"ס או פוגם שפתו או אנו וכל דצר שאינו חוזר לקדמותו היו מוס אידך לא
היו מוס וקא גזר רבי יהודה אטו מקום שעושה צו מוס ואע"ג דקדשים הכל צדילין מהן. מחלוקת רבי שמעון ורבי יהודה צמורת חכמים:
על

הוא דכל היכא דלא בדיל מיניה גזר ביה ר' יהודה. והתנן לא יקוב אדם שפופרת של ביצה כו'. ו' יהודה מתייר. הנה השמן
לא בדיל מיניה. ולא גזר ר' יהודה שמא יסתפק מן השמן בשפופרת של ביצה. ושנינו שאני שבת חדמי ליה. איני והא
קשירה דלי בחבל דבשבת היא וחכמים מתיירין לענבו ור' יהודה אוסר. קשיא דרבנן אדרבנן ור' יהודה אדר' יהודה. ושנינו
רבנן אוסר בשפופרת דכיון דלא מסיא אתי לאסתפוקי מיניה. דשמן בשמן מיהלף. כלומר הוראה אחרת אוכל שמן יאכל גם
הוא זה. לפיכך גזרו לעשות שפופרת על פי הנה. אבל הוראה אחרת עונב בשבת לא יקשר. דאמי למימר עלא היתה הקשירה
מותרת לא היה עונב אלא קושר. לפיכך לא גזרו בו. ור' יהודה לאו משום דגזר עניבה אטו קשירה אלא משום דסבר העניבה
קשירה מפליא היא. והא דרמינן דרבנן אדרבנן קושרין דלי בפסקיא אבל לא בחבל כו'. ור' יהודה דאמר בהדיא לא קשר
שאני של קיימא מותר. וכן הא דרמינן דר' יהודה אדר' יהודה. והנתיא בכור שאחוז דם כו'. דברים פשוטין הן.

א) ובמנחות סז: איתא
רבה: (ב) מנחות ע"א.
ג) ואין ק"י צבצת כו. יבמות
כא. וטעין פת: (ד) צ"ב קמא.
זכמים ק: איתא בדומא
דב. צבס צ"ב ט. ע"א:
צ"ב קא: מנחות סח. לה:
כריפות. ר' א"י בדומא
כרי"ש ובערך ערך בר
ד' כתב פ"י במקום שטעו
חכמי' ולא דברו כהלה לא
רצו לנגוס ולומר טעו אלא
אמרו בדומא כולמר דעת
חילונית הא"ל. (ד) [שבת
טז:]. (ה) ס"ס ק"ב. [וש"ג].
(ו) ג"ז ש"ס: (ז) בסורות
ג"ג: (ח) צב"ל: צידס.
(ט) [ויקרא כג:]. (י) [צ"ל
כג:]. (יא) [אמרו פסדה ז'
ז'כן בצבורות לג:].

הגהות הב"ח

א) גבי אחר רבה שאני
טוב: (ב) שם דרבנן
דרבנן לא קשיא אלא
אמר רבא דר' יהודה
דלדרי יהודה: (ג) שם וקלי
מן דהא דר' א"י וכו' על
ידי קטוף דבריה אלא:
(ד) שם והתנן ככר שאחוז
דם: (ה) רש"י ד"ה ימיעין
וכי' צממן לא משום
דמחזר עליו לשורפו:

מוסף רש"י

שלא ברצון חכמים.
דגורין שמא יאכל כשיקצור
ואכל חדש קודם העומר
ואם שגבד הוא קמח
ודא נקצר קודם העומר
(מנחות סז.) ר' יהודה
אומר ברצון חכמים
היו עושין. דלא גזר
שמא יאכל (שם). מתוך
שלא התיר לו אלא
על ידי קטוף. גזר
ולא במגל כמו (דברים
כג) וקטפת מלילות צידך.
דקצירה קודם העומר
אסורה דמשמע צמחי
ואסור לקצור לפני העומר
(מנחות סח.) וזכר הוא.
דחדש שאל ולא אכל (שם).
חמינה והקדשה. מאי
שינוי איכא ליהוי וזכר
ולא אכל (שם). בריהא
דיר. רחמים המתנגלת
צד ולא בשל מים (שם).
קוצרין בית השלחין
ושבעמקים. דקיון ששה
יבשה הא"ל. אי משנה
לאחר צבולה אולה לאידי.
ל"א רעות הן ואין עומר
בא מן הארץ (שם ע"א).
ממקום שאחיה מציא אי
אמה קוצר וממקום שאי
אמה מציא אמה קוצר.
ולפון זה עיקר (שם שם).
אבל לא גורשין. כי
יעשו גרש עד שלא יאכל
העומר (שם שם). חדש
בדיל מיניה. שהרי לא
אכל חדש כל השנה
חמין לא בדיל מיניה.
כל השנה שחבר אכל עד
הנה. הלכך אחי למיכלה
(שם). דרבנן אדרבנן לא
קשיא. צממיה. דהתם
אמרי רבנן שלא צלון
חכמים עושין. דגורין שלא
יאכל והא אמרי שאלו
לאחר המזג דהיינו חמץ
הפסח (שם). קמח וקלי
דלאו ראויין לאכילה.
קמח כעין קמח שגור.
קלי קמח טעם מתעורר
שמיניבשה צמור (שם). עד
קלי מאי איכא למימר.
גזון צבצת קצירה דלאו
לאכול (שם). שהתא
במנחות. ויקשינן הרב

שהא ששמן ממשקף כל שעה לתוך הנה. וטעמא משום גזירה שמא יסתפק הימנו ויזון שהספקו לגר חייב משום
מכזה. ואפילו אותה שפופרת של חרס דמאסא ליה גורין (שבת כס:). חבל דלי שפסק. צמלמנויה (שבת
ק"ב). לא יהא קושרו.
זו על זו וזכר עליהם פונדא אזור חלול או פסקיא. פיישול"א (שם). ובלבד שלא יעצנו. לחנן דר'
יהודה צמר גורין עניבה אטו קשירה ורבנן לא גזרו (שם). קושרין דלי בפסקיא. על פי הנוצר דפסקיא
לא מצטל ליה התם (שם). אבל לא בחבל. מצטל ליה התם והי קשר של קיימא. שהרי קשור ומלי שם
ממנו (בבבא דגרדי). מליני דלרין לה ולא מצטל לה (שם). חבל בחבל מיחלף. אינו ניכר צין
לה ולי שנין דנגרדי אחי למיחש דעלמא (שם). בכור שאחוז דם. אפילו"א. אפילו מת. אס' לא יקחנה.
אין מקיין לו דם. ואפילו במקום שאין עושין בו מום. דיכול לחזור ולהתפארות המום (בבבא דר'). יקיו
וברבד שלא יטיל בו מום. שלא יתחזק ואלא יפגום את אנו ואם יב שפמי שאין עמיד לחזור ולהתפארות